

U MODERNE SLAVERI

DU SER DET IKKE FØR DU TROR DET

Umoderne slaveri i en moderne verden

Moderne slaveri ville ikke eksistert dersom det ikke var et tilbud om billige tjenester og etterspørsel etter disse tjenestene. Fattigdom, mangel på utdanning og arbeidsmuligheter gjør at mange mennesker i verden har få muligheter til å velge hvordan de vil leve sitt liv. De må ta den jobben de kan få og dette utnytter slavehandlerne. I mange land er krig og væpnet konflikt en realitet. Dette skaper perfekte forhold for slavehandlere å finne nye ofre. Falske tilbud om fluktmuligheter kan vise seg å være en vei inn i slaveri, men ofte blir mennesker på flukt også kidnappet og brukt som slaver. Barn tvinges til å være barnesoldater i noen tilfeller, mens andre ganger tvinges barn og unge kvinner til å jobbe for en gerilja eller hær ved å laget mat og vaske.

Mange produsenter av varer velger å flytte produksjonen til et land hvor arbeidskraft og råvarer er billig. Det er billigere i disse landene fordi arbeidsforholdene og lovgivningen i slike land er betydelig dårligere, eller ikke eksisterende. Dette gir billig produksjon og høy avkastning.

Asia er et godt eksempel på dette. Klesindustrien produserer mesteparten av stoff og klær i Asia hvor fattigdommen og mangelen på utdanning er stor. Mye av elektronikkproduksjonen fungerer også slik. Dette er varer det er stor etterspørsel etter, men betalingsviljen er forholdsvis lav med tanke på kostnadene i produksjonen. Dette gjør at produsentene er avhengig av billig arbeidskraft.

«Moderne slaveri ville ikke eksistert dersom det ikke var et tilbud om billige tjenester og etterspørsel etter disse tjenestene.»

Store og små grep kan løse problemet

Det er fire ting som er viktige i bekjempelsen av moderne slaveri; forebyggende og holdningsskapende arbeid, beskyttelse for ofre, god lovgivning og rettsforfølgelse av traffickere, og samarbeid mellom statlige, kommunale og frivillige aktører.

Vanlige nordmenn kan bidra til bekjempelse av moderne slaveri ved å forhindre etterspørsel av billige produkter og arbeidskraft. Dette gjør man ved å handle rettferdige varer og ikke kjøpe svarte tjenester. Man kan se etter produkter som er merket med Fairtrade, UTZ eller lignende fair trade merker. Man kan motstå forbrukermentaliteten, la være å kjøpe sex og tørre å stille spørsmål ved alt for billige tjenester og produkter. En god huskeregel er at hvis det virker for billig til å være sant, så er det ofte det.

Mange tenker at i vår moderne verden eksisterer ikke slaveri, men dette er dessverre ikke tilfelle. Slaveri har så vidt man vet alltid eksistert og det eksisterer fortsatt. Omtrent 35 millioner mennesker er slaver i verden i dag. Spørsmålet er; ser vi dem?

«Selv om det tradisjonelle slaveriet ble gjort ulovlig i løpet av 1800-tallet, eksisterer fortsatt slaveri i aller høyeste grad»

Fra plantasjer til vår by

Slaveri har eksistert i mange former gjennom tidene. Fra den gamle formen, hvor man hadde juridisk rett til å eie et menneske som slave og hadde rett til styre over slavens arbeidskraft. Slik det var vanlig på plantasjene i Amerika frem til 1800-tallet. Til den formen vi ser i dag hvor mennesker blir utnyttet som moderne slaver ved bruk av ulike kontrollmidler i blant annet tvangsprostitusjon og tvangsarbeid. Selv om det tradisjonelle slaveriet ble gjort ulovlig i løpet av 1800-tallet eksisterer slaveri fortsatt i aller høyeste grad. Aldri har det vært så billig eller så lett å eie et annet menneske.

Se det; tro det

Tidligere statsadvokat

Rudolph Christoffersen har sagt om det moderne slaveriet at "du ser det ikke før du tror det". Så hva er moderne slaveri? Hva skal man se etter? Disse spørsmålene stiller man gjerne seg selv, og det er vanskelig å skulle gi en definisjon eller fasit på dette. Helt enkelt kan man gjerne si at moderne slaveri innebærer at noen bruker tvang eller kontroll for å frata et annet menneske sin frihet og rett til å bestemme over eget liv.

Dette mennesket blir utnyttet til arbeid eller andre tjenester med lite eller ingen betaling. Moderne slaveri eksisterer på mange områder, som for eksempel arbeidsslaveri, barnesoldater og barnebruder, gjelds-slaver, organtrafficking og sexslaveri. Sistnevnte er den formen for moderne slaveri som er mest synlig i Norge, og omfatter salg av

seksuelle tjenester, eskortetjenester, salg av nettsex og så videre.

Moderne slaver er sårbare mennesker

Ofrene for moderneslaverier hovedsakelig fattige og sårbare mennesker fra ulike folkegrupper. Foreldreløse barn, barn på flukt uten foreldre og barnehjemsbarn er spesielt sårbare for menneskehandel, både i og utenfor Europa. Statsløse og omreisende folkeslag slik som Romfolket er også utsatte grupper.

De mangler rettigheter og staten passer ikke på at de rettighetene de har blir opprettholdt. Dette er mennesker som det er lett å lure til å tro at det venter dem et bedre liv i vesten, for eksempel Norge. Slavehandlerne lover ofrene gode jobber, utdanning, statsborgerskap eller ekteskap, men utnytter dem i stedet som moderne slaver. Noen selges også av egen familie, andre blir kidnappet.

«Moderne
slaveri innebærer at
noen bruker tvang
eller kontroll for å frata
et annet menneske
sin frihet og rett til å
bestemme over eget
liv».

Fra lovlig eierskap til umenneskelig kontroll

I det gamle slaveriet hadde slaveeierne og slavehandlerne dokumenter som beviste at de eide slaven. I vår tid er det ikke lov å eie andre mennesker som slaver, og slavehandlerne vil helst unngå dokumenter slik at det ikke finnes beviser på at de har slaver i en eventuell etterforskning. De må derfor ha andre måter å kontrollere slavene på, og bruker derfor vold og trusler ovenfor slavene, men også ovenfor slavenes familie. Fysisk og seksuell vold er vanlige metoder moderne slavehandlerne bruker for å kontrollere slavene sine. Noen tvinger ofrene til å bruke narkotika slik at de blir avhengig av slavehandlerne for å få den narkotikaen de har blitt fysisk avhengig av. I noen tilfeller har det blitt brukt piggetråd, låste dører og lenker for å kontrollere slavene.

Det er ikke i alle tilfeller at slavehandlerne bruker fysisk vold ovenfor ofrene sine. Psykologiske taktikker har vist seg i

mange tilfeller å være like effektiv. De skaper usynlige lenker rundt ofrene ved å true dem og familien deres med vold og drap. Slavehandlerne utsetter slavene for hjernevasking slik at de til slutt tror at de har valgt for eksempel prostitusjonen selv, eller at de ikke har noen menneskelig verdi annet enn å tjene penger for slavehandlerne. Bruk av falsk gjeld er også en svært vanlig måte å utnytte andre mennesker som slaver på. Dette vil si at slavehandlerne betaler for reise og leveutgifter, for deretter å legge på høy rente. Slavene har ingen mulighet til å betale disse pengene tilbake på, og blir derfor tvunget til å eksempelvis prostituere seg. Det er også helt vanlig at slavehandlerne tar kontroll på slavenes pass og visum slik at de ikke kan rømme. Ofrene blir hjernevasket til å tro at politiet vil arrestere dem og at ingen vil hjelpe dem dersom de prøver å rømme. Generell umenneskelig behandling, kombinert med andre faktorer, kan bryte ned slavenes evne og vilje til å kjempe for sin egen frihet.

Hvem utnytter andre mennesker slik?

Det er naturlig at man spør seg selv hvem slavehandlerne er. Hvem er det som kan utsette et annet menneske for en slik umenneskelig behandling som er realiteten for de moderne slavene? En moderne slavehandler er en som utnytter mennesker mot deres vilje for egen økonomisk vinning. Det betyr at alle som er med på å rekruttere, transportere eller kjøpe en moderne slave er en slavehandler. Det er ikke uvanlig at de er selvstendig næringsdrivende, entreprenører, leverandører eller lignende. De har gjerne en mafiatilknøyning eller skjuler slaver i familievirksomhet. Moderne slavehandlere kan ofte være mellommenn i møte med kunder, slik som halliker er.

